

ACC. N:R M. 16317:1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Birgitta Tagerström Höör
Härad: Frosta V. Göinge Berättare: Eliada Mönsson
Socken: Höör Tjörnarp Berättarens yrke: Pru
Uppteckningsår: 1965 Född år 1876 i Hjällaröd, Tjörnarpes sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-5. LMF 73

Byastämman fanns i Hjällaröd. Man kallade i byarbetet
man kallade om byns allmänningar och byns angelägenheter
Åldermansgille hade man den förste maj.

Den första handelsboden i Hjällaröd kom till när
jag gick i skolan. Nils Nysson hade affären. Det var det
vanliga man hade i handelsboden. Det kom inga nymodig-
heter med den.

När jag var barn då högg man med lie. Man
fröskade med slagor. När jag var tjugo år började man
med frösor. Yns Persson i Uddasäte ångfröskade på
1890-talet. Man fröskade råghelmen för hand, kanske för
att använda helmen till stektäckningsmaterial.

Vägarerna fick bönderna själva laga. Ofta var de
väldigt dåligt lagade, och det tog tid att komma fram på dem.
Kanske var de ut post till dem som hade post-
vägar. Vi fick hämta posten här i Hjär på postkontoret.
Man lärde oss att arbeta. Man gjorde allt i hem-
men på den tiden. Vi flickor stickade klumpor när vi

var små och fick drigas för det 25 öre paret. Vi hade får och gjorde ull. Lin hade vi också och det vävde vi. Skräddare gick omkring och sydde herrkläder.

Emigrationen var mest i fars och mors ungdom. Jag har många släktingar i Amerika. I min ungdom var det nästan änga som bestämde över.

I min ungdom hade de ett bord i en hörna och bänkar vid två sidor. Möbler tillverkade man själva. Ett fönster hade alla. De som hade ett stort fönster kallade det sal. Man var där bara om man hade främlande. Fint folk bjöd man direkt in i salen, så att de skulle slipa att gå genom vardagsrummet. Bord och stolar hade man i fönstret allt efter vad folk hade råd till. Alla hade inte tapeter. De hade volsterbräder i stället. Gardiner fanns. I köket hade vi sättnings och i rummen vanliga jämspisar. De flesta i Hjälsådal hade sättnings i köket.

Vi brödde själva vårt öl och bakade vårt bröd. Vi bakade fint bröd på jularna, och sedan skulle

det räkka till påsk. Andra tider på året åt vi grovt
bröd. Vi drack alltid öl till maten eller dricka-blandning
när vi hade gott om mjölk. Vi åt mest sill och saltat
och röket fläsk. När jag var ung åt vi alla ur samma
kar som stod mitt på bordet. Hästkött åt vi inte. Det
var rackare som slaktade hästar och andra ville inte
äta det. Svamp begrep sig ingen på hur det skulle tillagas.

På bröllop och begravningar hade man spelte-
kaker med sig. I min ungdom och långt fram hade
man begravningsskalasen i hemmen. Jag vet inte när
de slutade med det.

I de gårdar där jag tjänade var husbonden hygglig
men jag hörde om andra som hade varit på gårdar där
de hade haft det väldigt svårt.

De böcker man oftast hade var religiösa t. ex.
av Rosenius. Där var särskild text för varje dag i veckan.

Vi ungdomar sjöng ofta när vi kom till sammans.
Det var sånger som vi hade lärt av våra föräldrar och vi

varandra om sådant som hade hänt, rörande och ibland hemiska saker.

När jag var ung köpte vi poesiböcker som vi skrev verser i till varandra. Fästböcker kunde man också köpa. När vi gick till skolan berättade vi historier för varandra. Jag hade ord om mig på att vara duktig på att berätta. Vi berättade för varandra även på viktiga krällarna, när vi satt och arbetade i vardagsrummet. Vi brukade också gissa gåtor för varandra. Ibland hittade vi på nya gåtor.

Man trodde allmänt på övernaturliga väsen och händelser. Jag undrar om det inte fanns också och fortfarande finns, men det har inte längre sådan makt över människor nu. En gång när min syster gick från vänstern till Hjällaröd mötte hon en oväntligt låg och vacker dam. Hon hälsade, men damen hälsade inte tillbaka. Det var nog skogsnyttan. Folk brukade ju alltid hälsa på varandra, även om de inte kände

Den de mötte. Min bror mötte en gång en skepnad,
som både han och hästarna blev rädda för.

Toftaröd och Hällaröd skiftade om att ha småskola var
annat år. Storskolan var i Nötra Rörum. Jag minns att jag var
fri från undervisningen i folkskolan en vårtermin, men jag
var aldrig efter det så duktig som jag hade varit innan.
Det var inga där som fortsatte med studier efter storskolan.

Alla gick till kyrkan om söndagarna. Dit gick man även
för att hjälpa varandra, och sedan följdes man hem.

Kyrkan var då en samlingsplats. Hus förhör fanns inte
på min tid, men min mor och far har varit med om
det. Väckelserörelserna har inte spelat så stor roll i
Hällaröd, en och annan blev väckt. Det var Missionsförbundet